

Remissvar

Dnr 2019-013

8 februari 2019

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Meddelande från kommissionen En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi

M2019/00116/KI

Meddelandet syftar till att lägga fram ”en vision som kan leda till nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050 genom en socialt rättvis omställning som sker på ett kostnadseffektivt sätt”. Detta görs främst genom att konstruera ett antal scenarier som diskuteras både som enskilda alternativ och i kombination med varandra. KI menar att detta är en nyttig övning då det skapar en bild av möjliga vägar att gå. Samtidigt saknar KI en tydligare koppling mellan de scenarier som presenteras och de uppställda premisserna om en socialt rättvis omställning och kostnadseffektivitet.

Det noteras – i samband med investeringar och finansiering – att prissättning av koldioxid och ändrade bidragsstrukturer bör spela en viktig roll. Även om det är bra att dessa frågor lyfts så anser KI att det är olyckligt att de ges en så pass undandömd roll i meddelandet i förhållande till hur viktiga de är, inte minst för att främja kostnadseffektivitet.

Effekten på BNP har studerats med olika modeller och under olika antaganden. Sammantaget bedöms effekterna vara relativt små och skillnaderna i resultat mellan olika modeller och antaganden är begränsade. Med tanke på hur genomgripande förändringar som analyseras är detta ganska förvånande. Det är inte uppenbart hur det kan komma sig att effekterna blir så pass små. En djupare genomlysning vore önskvärd.

En av modellerna som används för att skatta de ekonomiska effekterna, E3ME, utgår inte från att ekonomin är i jämvikt. E3ME kan därför ge resultat som visar att en ambitiös klimatpolitik till exempel kan reducera den strukturella arbetslösheten. För att göra något åt den behövs emellertid helt andra typer av åtgärder än klimatpolitiska. Det vill säga, jämförelsen blir inte kontrollerad och det finns risk att resultaten som modellen ger överskattar de som egentligen borde förväntas.

Den andra stora modellen som används, GEM-E3, är däremot en allmän jämviktsmodell. Det är svårt att helt se igenom vilka antaganden som ligger bakom de körningar som har genomförts. I tidigare utvärderingar har KI emellertid noterat att vissa antaganden kan ifrågasättas. Det kan till exempel röra sig om att teknik som matas in i klimatscenarioet antas vara så pass lönsam att den skulle komma till stånd även utan klimatåtgärder. Tekniken borde då

ligga med även i referensscenariot för att jämförelsen skulle vara relevant. På det här sättet blir utfallet i referensscenariot sämre än vad som egentligen borde förväntas, vilket gör att klimatscenariot ser bättre ut.

Vidare uppstår det beteendeförändringar i scenarierna som skiljer sig från referensscenariot utan att det finns någon direkt ekonomisk anledning till detta. Till exempel antas i 1.5LIFE-scenariet att flygresandet minskar kraftigt även om ”No explicit policy instrument that would steer change in peoples’ behaviour has been specified” (sid 55). Det vill säga, det finns förändringar i scenarierna som uppstår utan någon kostnad. I sammanhanget kan det också noteras att den minskning i nytta som konsumenterna får av att behöva ändra beteende (disutility) inte är med i beräkningarna (s. 330).

Sammantaget finns det skäl att misstänka att kostnaderna, i termer av påverkan på BNP undeskattas. Därmed inte sagt att scenarierna blir ointressanta eller att strategin är felaktig. Om politiken däremot visar sig bli mer kostsam än vad som initialt bedömdes finns en risk att den inte blir uthållig. KI menar därför att det är viktigt med väl underbyggda kostnadsuppskattningar.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Urban Hansson Brusewitz. Föredragande har varit Svante Mandell. I den slutliga handläggningen av remissvaret har också David von Below deltagit.

Urban Hansson Brusewitz

Svante Mandell